

СИСТЕМНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Микола Кучмій

студент групи ФЕБм – 12

Науковий керівник: к.е.н., доцент Вівчар О.І.

Тернопільський національний економічний університет

Проблему забезпечення національної безпеки не можна віднести до новітніх. Слід зауважити на те, що до нині вона залишається не розв'язаною. Особливої актуальності національна безпека набуває в умовах дисбалансу економічних процесів, яка не обійшла й Україну.

Зауважимо, що окремі аспекти проблеми забезпечення національної безпеки були предметом наукових досліджень, які проводили О. Ф. Бантишев, К. О. Біла, В. Т. Білоус, О. С. Бодрук, О. А. Делінський, В. С. Картавцев, О. В. Копан, Б. А. Кормич, П. П. Круть, М. Б. Левицька, О. В. Логінов, Ю. Є. Максименко, В. В. Медведчук, М. І. Мельник, В. І. Мунтіян, Н. Р. Нижник, М. М. Пендюра, Г. О. Пономаренко, О. В. Пулим, Г. П. Ситник, О. В. Українчук, О. Л. Хилько, З. Д. Чуйко та ін.

Досліджуючи модель системи національної безпеки необхідно визначити, яку має структуру, основні властивості, закони розвитку та взаємодії з навколишнім середовищем, щоб навчитися управляти даною системою та визначити найкращі засоби управління при заданих цілях і критеріях (показниках, ознаках) та складати прогноз про прямі й непрямі наслідки реалізації загроз на неї [2, С.58].

Система забезпечення національної безпеки (СЗНБ) передбачає наявність відповідних структур і певного регламентованого процесу прийняття та реалізації управлінських рішень у сфері національної безпеки. Зазначимо, що сьогодні важко говорити про існування дійсно системи забезпечення національної безпеки України, що пов'язано з несформованістю і відсутністю

регламентації функціонування недержавної підсистеми забезпечення національної безпеки [3, С.33].

Функціонування будь-якої системи характеризується певними параметрами, вихід за межі яких свідчить про відхилення від норми. Це стосується і СЗНБ, для оцінки ефективності діяльності якої має бути розроблена критеріальна шкала оцінювання. На нашу думку, основними критеріями ефективності функціонування СЗНБ є її здатність забезпечувати:

1) результативність управління загрозами та небезпеками, за якого державними і недержавними інституціями створюються сприятливі умови для прогресивного розвитку українських національних інтересів, джерел добробуту народу України. У найбільш загальному плані йдеться про міру досягнення поставлених перед СЗНБ цілей;

2) дієве функціонування самої системи забезпечення національної безпеки України [2, С.56-58].

Досліджуючи дану тематику, зазначимо, що однією з характеристик даної системи є її ефективність, тобто здатність за найменших витрат якісно забезпечувати якнайширше коло національних інтересів. Відповідно до необхідності забезпечення збалансованого існування інтересів особи, суспільства і держави можна виділити три адекватні даним інтересам напрями функціонування СЗНБ: забезпечення безпеки особи, забезпечення безпеки суспільства і забезпечення безпеки держави.

Саме на державні інституції повинні бути покладені завдання щодо забезпечення функціонування ядра національної безпеки, яке складається з його системостворюючих компонентів, ключове місце серед яких посідають життєво важливі інтереси української нації. Окрім цього, виключно до компетенції державних органів мають бути включені такі пріоритетні напрями забезпечення національної безпеки, як захист конституційних прав і свобод громадян, конституційного ладу і територіальної цілісності держави, недоторканості її державних кордонів та деякі інші [1]. Саме це зумовлює

акцентування нами уваги на державному управлінні національною безпекою, а також формуванні органів державного управління національною безпекою.

Неможливо залишити поза увагою той факт, що формування СЗНБ має відбуватися за усвідомлення необхідності формування механізму балансу інтересів особи, суспільства і держави, що слугуватиме збереженню цілісності даної системи. Водночас провідну роль у даному процесі мають відігравати державні інституції, функціональним призначенням яких і є максимальне використання державно-владних повноважень і ресурсів для досягнення мети функціонування системи національної безпеки.

Література:

1. Вівчар О. І. Специфіка управління системою фінансово-економічної безпеки бізнесу в умовах турбулентності економічних процесів / О. І. Вівчар // Галицький економічний вісник – 2015. – № 2 (49). – с. 106–111.

2. Горбулін В. П. Системно-концептуальні засади стратегії національної безпеки України: [монографія] / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. — К.: Євроатлантикінформ, 2010. — 592 с.

3. Костенко Г. Ф. Теоретичні аспекти стратегії національної безпеки: [навч. посібник] / Георгій Федорович Костенко. — К.: ЗАТ Видавничий дім “ДЕМІД”, 2009. — 144 с.

4. Модели и механизмы управления безопасностью / [В. Н. Бурко, Е. В. Грацианский, С. И. Дзюбко, А. В. Щепкин]. — М. : СИНТЕГ, 2011. — 160 с.